

МЕТАДЫ І ПРЫЁМЫ ВЫКЛАДАННЯ БЕЛАРУСКАЙ ФРАЗЕАЛОГІІ РУСКАМОЎНЫМ НАВУЧЭНЦАМ

Г. С. Дубейка

Фразеалагічны фонд, які аб'ядноўвае беларускую і рускую мовы, грунтуецца, па-першае, на фармальным і семантычным падабенстве пэўнай сукупнасці ўстойлівых адзінак; па-другое, у беларускай мове многія фразеалагізмы будуцца па той жа самай схеме, што і ў рускай; па-трэцяе, многія фразеалагічныя значэнні маюць розную, але празрыстую матывацыю ў названых мовах. Тым не менш, індывідуальная сістэма фразеалагічных адзінак з'яўляецца адной з найбольш спецыфічных уласцівасцей кожнай мовы, дзе адзначаецца мноства выразаў, да якіх няма эквівалентаў. Адной з найважнейшых задач у выкладанні мовы ў замежнай аўдыторыі з'яўляецца фарміраванне ў навучэнцаў «здольнасці глянуць на мову вачыма яе носьбіта» [3, с. 97].

У беларускай і рускай мовах можна вылучыць чатыры групы фразеалагізмаў. У першую групу ўваходзяць абсалютныя фразеалагічныя адзінкі. Яны адлюстроўваюць агульнае светветабачанне, агульную маўленчую вобразнасць, якая ў беларускай і рускай мовах супадае. Засваенне гэтай групы не выклікае істотных цяжкасцей. Другая група з'яўляецца больш складанай для засваення. Фразеалагізмы, якія ў яе ўваходзяць, адлюстроўваюць звычайна псіхалогію народа, яго традыцыі, звычаі. Пры рабоце з гэтай групай істотным з'яўляецца не толькі лінгвістычны аналіз, але і азнаямленне навучэнцаў з нацыянальна-культурнай спецыфікай гэтых аб'ектаў. Пры перакладзе з беларускай на рускую мову і наадварот, як правіла, змяняецца спецыфіка вобразных кампанентаў, на якіх трымаецца ўся семантыка.

Самай складанай для засваення з'яўляюцца фразеалагізмы, якія адлюстроўваюць рэлігійна-абрадавую спецыфіку. Нацыянальная спецыфіка гэтай групы – сімвалы, факты гісторыі, беларускія абрады, песні, казкі – робіць іх немагчымымі для дакладнага перакладу, а толькі каментарыем, выяўленнем фону, мэта якога – дасягненне абагульненай думкі гэтых лінгвакраіназнаўчых аб'ектаў, дасягаецца іх разуменне.

Засваенне фразеалагічных адзінак адбываецца наступным чынам: спачатку выбіраюцца тыя, якія не выклікаюць цяжкасцей, затым адбіраюцца менш пашыраныя, але ў той жа ступені важныя (гэты фразеалагічны матэрыял складае змест навучання на вышэйшым этапе). І, нарэшце, даюцца найменш частотныя фразеалагізмы, якія ўключаюць безэквівалентную

лексіку. Гэты матэрыял разлічаны яшчэ на больш высокі этап авалодання мовай. Як, правіла, тлумачэнне фразеалагізмаў адбываецца на падставе ілюстрацыйнага матэрыялу. Пры гэтым істотным з’яўляецца не тое, як перадаецца фонавая інфармацыя, у якой слоўнай форме, а тое, як яна перадаецца ў цэлым. Рэкамендуецца пісаць сачыненні, якія раскрываюць сэнс фразеалагізмаў, а таксама канструяваць сітуацыі, у якіх яны могуць быць выкарыстаны.

Навучэнцам прапануецца дзве групы заданняў. Першая група мае на мэце прадэманстраваць фразеалагізмы ў розных сітуацыях ужывання, размежаваць выкарыстанне свабодных і ўстойлівых словазлучэнняў, замацаваць значэнне фразеалагізма. Другая група заданняў мае на мэце выкарыстанне фразеалагізмаў у якасці стымула для актывізацыі маўлення навучэнцаў. З такой мэтай можа быць прапанаваны пераказ тэкстаў, складанне дыялогаў з выкарыстаннем фразеалагізмаў.

Літаратура

1. *Комков И. Ф.* Методика преподавания иностранного языка. Мн., 1979.
2. *Кривицкий А. А., Михневич А. Е., Подлужный А. И.* Белорусский язык для говорящих по-русски. Мн., 1990.
3. *Шаклеин В.* Лингвокультурологическая теория в преподавании русского языка как иностранного//Русский язык за рубежом.1998 №3.

РОЛЬ И МЕСТО РАЗГОВОРНОГО ЯЗЫКА В ЛИТЕРАТУРЕ

М. А. Дуленок

Общеизвестным является тот факт, что изменчивость языка – это его неотъемлемая внутренняя характеристика, коренящаяся в самой природе языка как важнейшего средства общения. Язык изменяется, отражая меняющийся мир, отвечая новым типам и формам общения. Однако все эти изменения начинаются в речи. Человек, усваивая общественный опыт, осваивая окружающий мир, все пропускает через себя, свои чувства, благодаря чему создаются личностные смыслы, а каждый отдельно взятый текст становится неповторим.

Обычно устная и письменная разговорная речь существенно отличаются друг от друга. Если разговорная речь связана с непосредственным обиходным общением и характеризуется такими чертами, как игнорирование, а порой и грубое нарушение, литературной нормы, спонтанность и высокая экспрессивность, то разговорная речь в литературных произведениях всегда остается более отшлифованной, требуя от автора определенного отбора и обдумывания. Эти, казалось бы, два противоположных полюса, диалог и повествование, максимально приближает французский